

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Mens sana in corpore sano.

DEn, SOM någon af dessa vackra frikostigt gyllene höstdagar skulle sträcka sin vandring ut åt Östermalms idrottsplats, belägen bakom den stora tennispaviljongen i Idrottsparken, skall om han har samma tur som Iduns fotograf där finna en trupp spänstiga kvinnor öfvande ädla idrotter och lekar.

systrar som mödosamt skrida fram på gatorna med så åtstramade kjolar att de icke förmå lyfta foten från gatan till trottoarkanten!

Den vackraste och mest originella synen erbjuder dock spjutkastningen. De blifvande gymnastikdirektörerna synas som värdiga arftagare af

Man skall minnas antiken, när man ser gymnastiksalarnas öfningar flyttade ut på fälten under den klara himmelen, och det gyllene gamla visdomsordet så länge bortglömdt: en sund själ i en sund kropp, mens sana in corpore sano, faller en genast osökt i minnet. De unga flickorna äro Gymnastiska centralinstitutets elever, som under ledning af en lärarinna tränas i snabbhet, vighet och styrka för att föra Lings runor med den äran.

En af våra bilder visar de unga flickorna i flygande ilmarsch, som fordrar både goda lungor och snabba fötter. Med hvilket medlidsamt löje böra icke de unga springerskorna på väg mellan idrottsplatsen och centralinstitutet betrakta dem af sina med-

fortidens amasoner, när de uppställda på linje på kommando lyfta och slunga sina spjut med starka armar. En mera noggrann iakttagare skall med särskild högaktning lägga märke till att det vackra kast, som just i rätta ögonblicket fångades på plåten, är ett vänsterkast och att man på Gymnastiska centralinstitutet alltså icke är nöjd med mindre än att kunna träffa lika säkert med vänster hand som med höger.

Foto för Idun af A. Blomberg.

Ett kvinnligt

Kvindelig Læseforenings

I BÖRJAN af detta år lades grundstenen till Kvindelig Læseforenings nya hus vid Kristen Bernikowgade i Köpenhamn. Redan den 23 jan. meddelade Idun en bild af det blifvande palatset efter en teckning af arkitekten jämte en redogörande artikel af Edla af Klercker.

Nu är byggnaden färdig och torde komma att invigas i midten af denna månad. Kvindelig Læseforening räknar i närvarande stund, efter 38 års tillvaro, fyra tusen kvinnliga medlemmar och dess bibliotek består af sextiotvå tusen band.

Det nya imponerande huset har fyra våningar. Bottenvåningen innehåller tre butiker och en restaurang, som hyres ut till en person, som vill drifva denna affär med låga priser. Äfven utomstående äga tillträde till restaurangen, som eljes är beräknad för dels den publik af resande damer från in- och utlandet, för hvilka ett hotell med 24 vackert inredda rum är anordnad i tredje och fjärde våningen. Man kan äfven där få hyra rum för längre tid. Detta damhotell blir säkerligen mycket eftersökt.

Men låt oss börja vår rond genom huset vid den vackra ingången, hvarefter följer en elegant trappa af Carraramarmor, skänkt af privat person. Därifrån kommer man till det rymliga bokutlånet, konversationsrummet och det stora, i röd lackfärg och hvitt dekorerade tērummet.

Till boklånet sändas böckerna ned i små hissar från de tre öfver hvarandra liggande, låga biblioteksafdelningarna, där böckerna äro placerade på lätt åtkomliga hyllor. Där finns äfven en afdelning för "öppna hyllor" med en del böcker utställda till medlemmarnas fria val.

I andra våningen ligger den rikt smyckade festsalen — trettio två alnar lång och fjorton och en half alnar bred. I hvardagslag blir den en härlig läsesal, där alla nya böcker finnas tillgängliga.

I fil med denna sal ligga tidningssalen och

SOPHIE ALBERTI.

Læseforening i och med sitt nya hus gjort ytterligare en beundransvärd insats i Köpenhamns kulturvärld. Denna institution måste numera betraktas som kanske den allra främsta kvinnliga institution som Skandinavien har att uppvisa.

När man nu frågar sig, hur Kvindelig Læseforening kunnat åstadkomma ett verk af så gigantiska dimensioner, så finns blott ett svar: i främsta rummet därför att den i fröken *Sophie Alberti* äger en ordförande, som skänkt föreningen hela sin brinnande entusiasm, hela sin sega energi, sin fantasi och kärlek, sitt älskvärda, blida väsen och därtill en icke ringa del af sin förmögenhet.

Det måste ligga en strålande idealism bakom det företag som utvecklats till en sådan höjd som Kvindelig Læseforening. Och en sådan idealism skänka vi vår beundran.

Vi kunna ej annat än lyckönska Danmarks kvinnor till deras framgång, och vi deltaga med stolthet i den seger, som den danska delen af Nordens kvinnor fira den dag, då de inviga sitt storartade hus, prägladt från först till sist af skönhetskänsla och kvinnligt vårdande, praktisk omtanke.

Må Kvindeliga Læseforening blifva det fullständiga kulturcentrum, som det är på väg att bli, och som dess medlemmar uppställt som sitt höga mål!

Det är vår lifliga önskan.

ANN MARGRET HOLMGREN
f. Tersmeden.

Idun

kulturcentrum.

nybyggnad i Köpenhamn.

tidskriftssalen. Äfven dessa äro stora och vackra rum.

I tredje våningen har föreningen sina många små toaletter, försedda med varmt och kallt vatten, samt små afdelningar där damerna kunna klä om sig och där de resande från landsorten få sätta in sin kappsäck och förvara sina paket m. m.

I denna våning inrymmer äfven de vackraste af hotellets rum.

Som man af denna korta redogörelse kan finna, har Kvindelig

Den halländska bindslöjden.

Af Lilli Zickerman.

I SÖDRA HALLAND bland magra sandbackar och vida ljunghedar lefver en befolkning, som har det knappt nog. Den odlade jordarealen var i början af 1800-talet ringa och gaf dåliga skördar, och mycken tid blef öfrig, som måste utfyllas genom annan sysselsättning. Då sandbackarnes korta gräs var lämpligt endast till färbete, blef helt naturligt förädling af fårens ull den förnämsta slöjden såsom inkomstkälla. Ullen sorterades, kardades, spans, tvinnades och färgades för att därpå utföra alla sorters stickade varor såsom strumpor, vantar, tröjor m. m., och arbetet härmed ordnades på ett rationellt sätt och fördelades mellan alla familjens medlemmar: män, kvinnor och barn. Så fort barnen voro så stora att de kunde hålla i ett par stickor, fingo de börja, och alla såväl stora som små fingo sin särskilda del att utföra. Så t. ex. stickades s. k. sjömanströjor, hvarvid männen i regel stickade ärmarne och kvinnorna bälén, då ofta tvänne kvinnor på en gång arbetade därmed, hvarigenom det stora tunga arbetet blef lättare att hålla.

Men icke endast inom familjen hade hvar och en sin specialitet. Äfven socknarne emellan fördelades arbetet så att t. ex. i Hishult, Knäred och Ysby stickades släta saker, i Voxtorp mönstersaker och där hade hvar och en olika namn på sina mönster. De stora tröjorna med täta rika mönster benämndes "Bjärbotröja", "klöfvertröja", "blomstertröja" o. s. v. Dessa stickades där lika fort som på andra orter de släta sakerna.

Under första hälften af förra århundradet stod denna slöjd i sitt flor, och då ullén som förarbetades var af egna får, skötte folket allting själfv ända tills arbetet var färdigt att försälja. Då lämnades det till handlande, i första rummet gårdfarihandlare, hvilka uppköpte eller tillbytte sig alstren mot andra varor och sedan försålde dem egentligen till sjömän i hamnstäderna. Men äfven andra afnämre funnos, däribland Kronan, som för arméns behof lät förfärdiga strumpor, och deras finaste kund var ingen mindre än konung Karl XV, som af en gumma beställde ett par tunna, fina, randiga strumpor.

Det var arbetshög och arbetsglädje på denna tid i stugorna, ty förtjänsten var jämförelsevis god och sällskapslifvet gårdarna emellan behöfde därför ej lida. Men arbetet fick ej afstanna, och så var vanligt här såväl som på andra orter att grannarne gingo till hvarandra på s. k. "stickgillen", där det kardades eller spans till sent på natten under skämt och glam, men om någon trötthet förmärktes och arbetet ej gick med den fart värdinnan önskade, togs kaffepannan från spisen och bjöds laget rundt. Arbetet var deras A och O, och det berättas om barnen att först sedan de fullgjort det arbetsmätt som föresatts dem fingo de tillåtelse att leka.

Det hände också att sådana kvinnor som icke voro bundna vid hemmet under vintern vandrade ut — ända ner till Skåne — och stannade i de olika gårdarne — liksom skräddare och skomakare — så lång tid som erfordrades för att fylla husets behof af sticksaker.

Men det gick med denna hemslöjd som med all annan, hvilken lämnad åt sig själf måste vika för tidsförhållandena. I midten af 1800-talet kommo så många faktorer att spela in, och den förnämsta på denna ort var att jorden började skötas på ett rationellare sätt, fordrade mera arbete och gaf större afkastning.

Till vårt lands kvinnor!

KVINDELIG LÆSEFORENING i Köpenhamn inviger inom kort sitt nya hem, ett palats öfver hvilket icke blott Danmark, men hela Nordens kvinnor kunna känna sig stolta.

Till firande af denna tilldragelse i den nordiska kvinnovärlden ämna grannländernas kvinnor skänka en gåfva till prydning i Kvindelig Læseforening.

Vi antaga att äfven många bland vårt lands

kvinnor önska sända någon minnesgåfva, förfärdigad af kvinnohänder, och inbjuda därför till insamling af penningmedel till inköp af ett konstindustriellt eller konstföremål, beröende på slutsummans storlek.

Penningbidrag, stora eller små, torde sändas till tidningen *Iduns expedition* före 15 oktober, då redovisning öfver influtna medel där finnes tillgänglig.

Eva v. Bahr,
docent.

Signe Bergman,
bankassör.

Hilma Borelius,
fil. dr.

Kristina Borg,
fru.

Emilia Broomé,
byråföreståndare i Centralförbundet för socialt arbete.

Frigga Carlberg,
ordf. i Göteborgs F. K. P. R.

Sofia Gumælius,
direktör.

Ann Margret Holmgren,
f. Tersmeden,
v. ordf. i Sveriges kvinnliga fredsforening.

Anna Lindhagen,
fattigvårdsinspektör.

Helena Nyblom,
författarinna.

Valfrid Palmgren,
fil. dr.

Axianne Thorstenson,
byråföreståndarinna i Fred. Brem. förb.

Augusta Tønning,
fru.

Lydia Wahlström,
fil. dr, ordf. i Landsforeningen för kvinnans politiska rösträtt.

Anna Whitlock,
skolföreståndarinna.

Ärade husmödrar!

De som köpa utaf

Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl

få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla välsorterade speceriaffärer.

Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.

Vördsammast Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.

TRE HALLANDSGUMMOR SYSSLA MED "BINDNING".

Fårafveln ansågs mindre lönande, och i och med att folket ej hade ull från egna får till sitt förfogande, kom arbetet in under andra förhållanden. Stickningsarbetet måste de behålla såsom biförtjänst, men blefvo mera beroende af handlandena, hvilka helt och hållet bestämde arbetslönen. Dessa införskrefvo nu s. k. islandsull och utlämnade denna i vissa partier vanligen på 10 skålpund. Här af skulle kardas, spinnas, tvinnas och stickas 6 mans-tröjor, och för detta betalades 3 kr. i ett för allt. Någon gång om efterfrågan var särskildt stor — 3,50.

Då s. k. "fläckabing" stickades — små röda fläckar i det ofärgade garnet — till tröjor, höjdes arbetslönen något för färgning och valkning.

Man skall ha varit därefter och sett dem arbeta för att förstå hur ogärna de upphöra med denna stickning, genom hvilken alla, från de små barnen till den 90-åriga gumman, ha tillfälle att förtjäna en kontant penning. Stickningen är aldrig ur deras händer om de äro lediga från annan sysselsättning, antingen de äro hemma, inne hos en granne eller gå i skogen och valla eller på vägarne. Ännu den dag som är ser man denna ifver uppe i skogs-trakterna, ehuru i jämförelse med förr mera sällan, ty när en arbeterska icke kunde förtjäna mer än 15 öre pr dag så slutade de flesta. Jag har dock träffat en gumma, som själf kardade, spann och tvinnade fin ull och som ej kunde förmå sig att upphöra, trots det att hennes förtjänst ej öfversteg 10 öre pr dag, och som bad mig ej bli ledsen, men hon kunde ej lämna mig strumporna för mindre än 60 öre paret.

Ja, begreppet om varors och arbetets värde är olika här i världen, men då man ser hur gärna detta folk uppe bland ljunbackarne vill behålla sin nedärfda slöjdgren och endast ogärna öfvergå till maskinstickningen, så förstär man också hvad de personer uträttat, som tagit till sin uppgift att rädda den åt dem. Det är i Laholm som en förening bildats under namn af "Bindslöjden", och efter ett något mer än treårigt arbete kunna de nu konstatera att den kan räddas och föras fram till en slöjd baserad på sunda ekonomiska principer.

Stickningen i Halland gick under därför att de handlande, som hade den om hand, icke förstodo att hålla den uppe som handarbete, utan låto den sjunka ned till fabriksvarans

ståndpunkt. De försämrade kvaliteten och låto tillverka endast sådana varor som i pris måste vara låga för att få afgang. "Bindslöjden" däremot utgår från den principen: "god betalning för godt arbete", och har höjt slöjden från att vara en grof billighetsvara till att blifva en gedigen nödvändighetsvara för sporten, och härmed kommo de in på rätt väg. De skaffade lämpliga modeller och införskrefvo sådant garn, som ej kunde fås i Sverige, och sysselsätta nu med det lilla rörelsekapital som står till deras förfogande öfver 100 stickerskor. Deras arbeten finnas nu snart öfver hela Sverige, och nästan öfverallt där sport idkas ser man de granna halländska tröjorna, deras vantar, strumpor, mössor etc., och allt större blir efterfrågan. Denna stickning är en af hemslöjdens vackraste grenar och dess alster äro också tillgängliga i nästan alla hemslöjdsmagasin utom i Föreningen för svensk hemslöjd i Stockholm.

Denna slöjdgren, som alltid varit en ren affärssak och uteslutande är till för folkets arbetsförtjänst, kunde icke i föreningens affär få den omsättning, som erfordrades för att blifva folket till gagn i högsta möjliga mån, den skulle ut i sport- och ekiperingsaffärer, och så öfverlämnade föreningen ensamförsäljningen till Militärekiperingsbolaget. Från några hundratal höjde denna affär med ens omsättningen till tusental och med visshet kan man räkna på en stadig ökning sedan Militärekiperingsbolaget kan konstatera att de numera ej behöfva anlita utlandet för att fylla sportmännens behof af stickade varor. På förfrågan hvilken erfarenhet de ha af dessa tvenne år de fört den halländska "Bindslöjden" varor svarades: "Jämförda med de bästa engelska maskinstickade ställa sig de svenska handstickade varorna billigare, åtminstone lika billiga. De enkla enfärgade, handstickade sweaters föredragas framför de maskinstickade, sportstrumpornas och skaftens mönster äro lika vackra som de förut omtyckta engelska, och "Marchstrumpor" — mjuka och hållbara — säljas handstickade från "Bindslöjden" till samma pris som de maskinstickade från utlandet."

I jämbredd med sporten och dess utveckling hoppas vi därför att "bindslöjden" i Halland skall utvecklas och stickerskornas antal stiga till tusental liksom omsättningen. Till de aflägsnaste och fattigaste trakterna har föreningen i Laholm icke kunnat nå i den utsträckning den önskat, men med glädje skall folket där hälsa den dag då de genom sin "Bing" åter kan erhålla en rimlig inkomst.

En af bilderna från den utställning föreningen i dessa dagar anordnat i Laholm visar hur gummorna där "binda" sina strumpor och tröjor. Binda är en benämning på stickning som före-

FRÅN BINDSLÖJDENS UTSTÄLLNING I LAHOLM.

kommer på flera orter i Sverige; särskildt i Västergötland hör man sällan en åtminstone gammal gumma säga *sticka* en strumpa — alltid "binda" en strumpa. På folkspråket har detta ord i Halland blifvit "bing", förut omnämnda "fläckabing". Det är af detta ordet *binda* som föreningen bildat sitt namn "Bindslöjden".

Huru skydda ogifta mödrar och deras barn?

Kvinnornas diskussionsklubb ger ett uppslag.

DET FINNS SITUATIONER, då de vackra deklamationerna förefalla en meningslösa, då man blir trött till döden vid tanken på att tala och åter tala, då man sträcker sina händer efter en handling — ringa kanske, osäker, men en handling, en handling! Så har man känt det, då nu pressen och publiken tagit upp de ogifta mödrarnas ställning till behandling, och ju klokare och varmare ord, som blifvit sagda, dess plågsammare själens vanmaktskänsla.

Icke som skulle man icke vilja eller kunna tala, ty hvems hjärta är icke fullt, men man minns hur det var för 12 månader sedan, då en kvinna kördes ut i vinterskogen för att föda sitt barn, och hvad som då skrefs och talades, och hvad som till slut blef af alla detta, minns hur för snart fyra år sedan riksdagen beslöt en skrivelse till kungl. maj:t i frågan och hvad som då skrefs och talades, och hur ännu ingenting blifvit af detta. Och man tycker sig se hur vi alla i framtiden skola beskärma oss öfver nya fall och åter nya, och hur fortfarande ingenting skall bli gjordt, hur unga oerfarna mödrar skola lämnas åt sitt stackars öde och barn gå under af vanvård och brist, ty bara kloka och vackra ord ut i luften ge ju ingen huld och skydd.

När därför en liten anspråklös notis strax efter det indignationen började tröttna och mojna under rättade om, att Fattigvårdsförbundets barnavårdsafdelning — väl känd för öfrigt af Iduns läsare — nu inflyttat i sin egen lokal och i sammanhang därmed utvidgat sin verksamhet till att omfatta äfven en upplysningsbyrå för ogifta mödrar, tryggade man sig genast tacksamt vid den tanken, att här dock var en början till det, som måste göras.

UNGA SVERIGE I HALLÄNSKA BINDTRÖJOR. CHARLES WIDÉN, LAHOLM, FOTO.

Begär alltid granit-emaljerade
KOCKUMS Kokkärl
OBS! Fabriksmärket.

Giffria och syrefasta.
Prisbilliga.
Fås på begäran öfverallt
i hela världen.

Cerebos Salt

är läkerheten själf och lika godt som det är läckert.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

De utrangerade.

Sedan den notisen blef synlig i tidningarna har byrån vid Kornhamnstorg 51 haft många besök. En talrik och sällsam klientel har trätt inom dörrarna, den, som redan gifvit allt förloradt, har plötsligt funnit att några goda råd af en, som vet och förstår, några uppmuntrande och tröstande ord kunna förvandla blicken på framtiden, nyss så hopplöst förvirrad och försviflad. Mycket kan nämligen uträttas utan penningar, genom ett resolut ingripande hos anhöriga och genom att använda de små möjligheter, som lagen ger att kräva ut hjälp af barnens läder. Men mången gång äro icke blott okunnighet och rådlöshet orsaken till eländet, utan därtill äfven rena nöden. Och då behövas å en sådan byrå de ekonomiska möjligheter, som den ännu i tämligen ringa grad äger, helst dess verksamhet bland vanvårdade barn lägger beslag på en stor del af dess tillgångar. Hur ofta skulle de icke vilja hjälpa en ung mor de svåra veckorna af graviditetens sista tid, hjälpa henne att sedan behålla sitt barn i stället för att se det utackorderadt genom fattigvården, men penningar saknas och därför kan ingenting göras.

På tal om de ogifta mödrarna har det påpekats, att det bör falla sig naturligtast för kvinnorna själfva att hjälpa kvinnorna. Kanske faller sig icke denna ofrånkomliga plikt så naturlig för alla kvinnor, som den borde, i så fall stode vi väl icke inför något problem, vi hade då tvingat både männens lagar och moraliska uppfattning att böja sig, men å andra sidan måste det framhållas, att socialt och feministiskt upplysta kvinnor länge haft problemet för ögonen och arbetat på dess lösning. I Stockholm har redan i dessa dagar kvinnoklubben haft ämnet uppe till behandling, och när detta läses har Kvinnornas diskussionsklubb haft ett möte, där efter redogörelse för det tyska moderskyddsarbetet och för den svenska upplysningsbyråns framlagts ett förslag att ekonomiskt stödja den svenska verksamheten och möjliggöra dess utvidgning. Förslaget, som utgått från en medlem af diskussionsklubbens styrelse, går ut på en hemställd till Barnens dags kommittén att en väsentlig del af de influtna medlen måtte komma verksamheten bland ogifta mödrar till godo. Det synes oss, som om ett sådant förslag skulle kunna ha alla utsikter att omfattas med välvilja af den allmänhet, till hvars frikostighet anordnarna af Barnens dag vända sig. Det är troligt i betraktande af hur den allmänna opinionen nu nyligen manifesterat sig, att gifmildheten skulle bli osöktare och gåfvorna bli större och gladare, om Dagen stode äfven i de ogifta mödrarnas tecken.

Det är tänkbart att formella hinder kunna resa sig mot förslaget, men svårligen några reella, ty att mödrarnas och spädbarnens väl är oupplösligen förenadt är ju en sanning, som ligger så mycket klarare nu sedan moderna läkare och sociologer förkasta de stora barnhemmen och förklara det enda värdet mot den stora barnadödligheten och den enda grunden till barnens hälsa vara moderns egen mjölk och vård.

Barnens dag, så länge uppskjuten och öfvergifven, står — omhändertagen af nya energier — nära för dörren, och alla hoppas det bästa resultat af de många förarbetena. Vi tro som nyss nämndes att skörden under den 8 och 9 oktober helt visst skulle lofva och gemera, om allmänheten visste, att man den dagen äfven ger till dem, som äro de mest öfvergifna och hjälplösa på jorden.

HON SATT som vanligt flitigt böjd öfver sitt arbete, en ung dams linneutstyrsel. De eleganta plaggen af finaste material och prydda med utsökta broderier samt en massa små nålfina veck lågo mellan silkespapper uppstaplade i trafvar på arbetsbordet, sängen och stolarna. Ovanligt vackert och väl var märkningen utförd. Man skulle knappt kunna tro, att det var en sextioårigs arbete — och utan glasögon till! Margareta Alm var också så glad och tacksam för sina goda ögon och för att hon ännu ägde så mycket arbetskraft och arbetslust i behåll.

Ännu gladare skulle hon likväl varit, om hon haft rikligare och jämnare tillgång på arbete och om det betalats sig litet bättre. Men det var ju så många, som sletos om förtjänsten, så det var ej värdt komma med några anspråk, utan tacksamt taga emot hvad som bjöds. Det var minsann inte alltid sådant som detta erbjöd sig. Då gällde det att taga hvad som helst, annonsera om upprustning af gamla kläder, lagning af linne m. m., hur tidsödande och uselt betaladt det än kunde ställa sig.

Det hade varit godt för Margareta Alm, så länge vänninnan, som hade en liten sybehörsaffär på Hornsgatan, lefde. Där hade hon långa tider varit som biträde, ibland hela somrarna, då ägarinnan varit på landet. Och hur gärna hade hon ej önskat öfvertaga affären, då vännen dog för några år sedan. Men hvar taga pengarna ifrån! Den gick ju bort enormt billigt, men ändå mycket för mycket för henne. Och att låna — nej, därtill fanns ingen utsikt för den som var både fattig och gammal.

Det ringde på tamburdörren, hon hörde tidningen, som hon höll tillsammans med ett par grannfruar, prassla i brevlådan. Omsorgsfullt lade hon ihop den mjuka batistchemisen, som hon just märkt färdig. Så gick hon att hämta tidningen, slog sig ned i den nöta gungstolen och beredde sig på en liten treflig stund. Hon var vaken och intresserad, inte blott för »nyheterna», utan för allt, som rörde sig i tiden. Hon hade dock inte läst många minuter, förrän hennes ansikte mörknade och ett utrop undslapp henne.

»Barnens dag blir verklighet.» — »Ingen kollekt för de gamlas dag» så lydde ett par af notisrubrikerna. Så underligt, att de båda skulle stå omedelbart efter hvarandra! I sanning en händelse, som såg ut som en tanke!

Redan vid mycket unga år hade Margareta Alm måst lämna det fattiga föräldrahemmet för att själf förtjäna sitt bröd, och hela sitt lif hade hon allt se'n dess försörjt sig med ärligt, sträfsamt arbete. Under hennes uppväxt- och ungdomsåren fanns ännu ingen af alla de kurser och fackskolor för kvinnlig ungdom, som sedan dess uppstått och snart sagdt dagligen blefvo allt flera. Ingen hade väl då kunnat drömma om, att där skulle upprättas läroanstalter i trädgårdsskötsel och landbruk för flickor! Det fanns inte ens några hushållsskolor. Den, som ville lära sig laga mat, fick genomgå en dyrbar och otillfredsställande kurs på något större hotell. Kurser i slöjd och öfriga handarbeten funnos ej alls. Lärarinnekallet var ju det enda, som länge stått kvinnan till buds, och det s. k. kungliga seminariet var för några år sedan öppnadt. Visserligen hade man vid den tid, då Margareta trädde ut i lifvet, börjat glänta en smula på dörren till en del arbetsområden, där kvinnan därtills varit portförbjuden, och dit ru-

sade nu massor af kvinnlig ungdom. Till en enda kontorsplats med usel lön kunde hundratals sökande anmäla sig. För de öfverblifna och dem, som icke haft tillfälle eller anlag att utbilda sig till lärarinnor, var det att slå sig fram så godt de kunde, gripa det första bästa — eller sämsta som bjöds. Och till dem hörde Margareta. De bästa af ungdomsåren hade hon fått offra på dessa bedröfliga gåfrun-tillhandaplatser, som lyckligtvis väl snart äro ett minne blott, där den unga flickan mot den mest minimala lön, ibland endast mot »ett vänligt bemötande», som ofta nog blef raka motsatsen, fick slita ut sig i ett ständigt jäkt mellan tvättbunken och symaskinen, strykbrädet, korfstopningen och bakugnen för att sedan kånka på lillen om nätterna.

Den bästa platsen var emellertid den, hon haft som sällskap och hjälp åt en sjuklig gammal dam, som hon mindes med varm tacksamhet, så väl för den sällsynta godhet och välvilja hon visat henne, som för den utmärkta skicklighet i brodyrmärkning hon hos henne tillägnat sig och som under ett senare lifskede skulle komma henne väl till pass.

Hur fort gingo ej ungdomsåren! Redan var hon inne i medelåldern, och ständigt samma slit och släp för andra. Med oro blickade hon mot framtiden. Med otrolig sparsamhet hade hon på de senare årens löner af 150 kronor lagt af något för att kunna börja med ett inackorderingshem eller öppna någon liten affär, men summan var ju ännu så liten — ännu fick hon knoga och spara många år!... Då kom sjukdomen, en långvarig sjukdom, som gjorde henne oförmögen till arbete nära ett år och uppslukade det mesta af besparingarna. Och sedan ratades hon som öfverårig både för hushålls- och butikspatser. Det var endast tillfälligtvis hon då och då kunnat få vikariera i någon affär. — För gammal — för gammal! hette det öfverallt.

Detta var Margareta Alms historia, och med henne tusende andra ensamma, ålderstigna kvinnors.

— Ja, nu var hon gammal och kasserad för länge sedan, suckade hon. Så underligt i alla fall, fortsatte hon sin tankegång, att man inte vill hjälpa de gamla, inte ville låta en liten ljusglimt lysa in i deras ensamma, solfattiga lif. Jo, det fanns nog de, som ville, som till och med bildat föreningar till de gamlas fromma. Det var just föreningen »Genom arbetet», hon hade att tacka för den beställning, hon som bäst sysslade med. Men när så dessa varmhjärtade hjälpare sökte anskaffa medel för sin verksamhet, då afvisades de! Hvarför? Det var väl för att de gamla inte längre kunde vara till nytta, samhället behöfde dem inte längre, deras tid var ute. Men de hade dock varit till nytta, efter måttet af sin förmåga och sina krafter — ja, mången gång därutöfver! — och utan att stödjas af alla de rika resurser till utbildning, som bjudas nutidens ungdom. Lyckliga de, för hvilka vägen till själförsörjning gjordes så jämn och bekväm. Ingalunda afundades hon heller barnen, som år efter år finga »sin dag». De behöfde ju den så väl, de klena små stackarna!

Margareta Alm hade återtagit sitt arbete under dessa betraktelser. Hon höll nu på med det sista dussinnet, redan i morgon skulle allt vara färdigt, och hon var både ledsen och glad däröfver. Visst var det tråkigt att denna inkomstkälla nu var tömd, utan att hon ägde hopp om att inom närmaste månaderna få den ersatt, men å andra sidan var det ju väl, att hon ändtligen skulle få upp-

Hvarje husmoder Bör **Barngarderoben** **Hvarje sömmerska**
prenumerera på Prls för helt år 3 kr.: halft år 12 häften årligen.
kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50 Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Författaren till "En menig."

bära betalningen. Ett parti var redan afleveradt utan att ha likviderats, och just nu var det särdeles tomt i kassan.

Ater ringde det. Det var värdinnan, som gick att öppna, och strax därpå frasade en ung dam in i den lilla kammaren. Med den ofantliga hatten, vajande af violetta blomklasar, och den smala, ljusklädda gestalten, med om knäna stramt åtdragna kjolar, liknade hon någon jätteslända, som plötsligt kommit in i fladdrande.

— God dag, snälla fröken Alm! Hur står det nu till med mina »intimaste»? frågade hon med den ljusa, litet brådsåkande falsettstämma, som är utmärkande för den unga stockholmskan, i det hon gladt och vänligt skakade hand med den gamla brodösen.

Fröken Alm log tillbaka och röjde plats på en stol för den besökande.

— Som fröken Hellner ser, äro de snart färdiga, redan i morgon hoppas jag.

— Utmärkt! Och så charmant väl det är gjordt! Aldrig hade jag kunnat få det bättre!

Fröken Alm rodnade af tillfredsställelse öfver berömmet och såg gladt upp på den vackra flickan, som stod där strålande af ungdom, hälsa och lycka. Och alltid var hon lika förtjusande vänlig, rar och söt!

— Men kan fröken tänka sig, nu kommer jag ändå med mera, fortfor hon, i det hon ur sin moderna handväska tog upp och öppnade en liten elegant kartong.

— Se här! Jag fick händelsevis se dem i går hos »Nordiskan» och kunde inte motstå, fast lilla »mammis» sade, att det var då det onödige af allt det onödiga — ja, hon sade verkligen onödiga, som jag förser mig med. Men, som sagdt, de voro oemotståndliga. Se bara! Äro de inte deliciösa?

Och hon höll upp mot dagern en knippa små tingestar af mjukaste, flortunt siden i hvitt, rosa, svagaste lila och blekaste turkos, jämnt tolf stycken.

— Jo, de äro mycket söta, men...

— Inga men, lilla rara fröken Alm! Vi ta väl monogrammet i färg med stoffet, det blir väl vackert? Kanske någon nyans högre, ja, hvad tycker fröken?

— Snälla fröken Hellner, jag vet verkligen inte, om jag törs åtaga mig detta arbete; det blir både svårt och tidsödande.

— Hvad kan det komma på? frågade den unga flickan ifrigt och såg pröfvande på fröken Alm.

— Ja, det är omöjligt att säga nu, jag måste se ett monogram först. Men nog blir det dyrare än vanlig märkning.

Fröken Hellner fick på sig en liten surmulen min.

— Tja, det kan inte hjälpas, fröken Alm gör det nog i alla fall så billigt som möjligt.

Fröken Alms ansikte hade också mulnat. Om hon åtog sig detta arbete, skulle hon säkerligen inte få betaldt för det andra, förrän också detta var färdigt, och hon tänkte med fasa på oktoberhyran, veden, tvätten och — de gamla uttrasade galoscherna i tamburen. Dock, hon vågade inte neka — förtjänsten — förtjänsten! — och fröken Hellner kunde bli en kund, som var att räkna med.

— Ja, jag får väl försöka då, sade hon med ett blekt leende.

— Tack! Det var då riktigt hyggligt! Nu skall allt »mammis» bli litet snopen, för hon trodde rakt inte jag skulle få fröken till att göra det.

Hon stod och drog på sig handskarna, under det hon pratade.

— Nu skall jag tala om för fröken, att jag skall på ett sammanträde för »barnens dag»,

F. Flodin foto.

DAVID BLOMBERG.

”EN MENIG“, den karolinska tidsbild, som i dag börjar införas i Iduns romanbilaga, är ett verk af en debutant, som många äro väl det. Anmärkningsvärdt i detta fall är, att debutanten är en man, som redan länge tjänat konsten, och som inom ett annat område, konstindustriens, redan har sitt stadgade namn, långt bortom alla debuter. Författaren är nämligen arkitekt David Blomberg, skaparen och den konstnärlige ledaren af Nordiska kompaniets möbelfabrik, som nu under de åtta år den existerat vuxit fram till en af vårt lands största.

För dem, som hafva sysslat med författarskap och knappt det, bör det synas ganska obegripligt hur denna verksamhet kan få rum bredvid den, hvarom Nordiska kompaniets vackra rumsinteriorer så tydligt bära vittne. Och dock är det, enligt författarens egen uppgift, bristen på — eller om man så vill lusten till — sysselsättning, som drivit honom att ta till skriftpennan, liksom det väl var samma motiv, som förmådde honom att ta tredjeparten af bördan vid anordnandet af nöjesafdelningen på den stora Stockholmsutställningen förlidet års sommar. Nordiska kompaniet lägger ju icke beslag på aftontimmarna hemma i det bokuppfyllda arbetsrummet, något måste man syssla med, och så börjar man skriva. Arkitekt Blomberg äger ett helt bibliotek om och från den sträfva och storslagna tid, som vi kalla den karolinska, han känner och älskar den, och om man har lust för paralleller kunde man roa sig med att iakttä, hur författaren som en van konstnär klokt och sparsamt, men likväl verkningsfullt smyckat sin myllrande krigsskildring med detaljer ur sitt kunskapsförråd, liksom arkitekten utsmyckar en ritning, som grundmotivet, som ger sin prägel åt det färdiga verket, är författarens hjärtas oskrymda beundran.

Om arkitekt Blomberg, som väl är troligt, kommer att rycka in i litteraturen med en större mera genomkomponerad skildring lär det emellertid icke bli vår gamla historia, men det moderna affärlifvet, som får släppa till motivet. Som medarbetare i ett stort handelshus har han ju haft bättre tillfällen än någon yrkesförfattare att lära känna affärlifvet på nära håll, och bör helt visst ha något oexploateradt område att bjuda de läsare, som vandra på litteraturens alltför nötta turistvägar.

ja, fröken vet väl, att det blir »barnens dag» nu i höst, är det inte bra roligt?

— Jo, det är det visst, fröken Hellner, men

om jag skall säga min mening, så tycker jag det är underligt, att man inte också vill göra något i den vägen för de gamla.

Gudrun Hellner såg ytterst djupsinnig ut.

— Nej, snälla fröken Alm, det är inte alls underligt. Ställa en sådan apparat i gång för en »de gamlas dag!» Det är ju något helt annat med barnen, de höra ju framtiden till, det är ju fosterlandets ära och väl man tänker på, när man bispringer det uppväxande släktet. Att räcka barnen en hjälpsam hand, det är ju något aktuellt, något som griper in i den lefvande samfundsgestalten. En dag för de gamla däremot vore ju inte alls rentabelt, samhället får ingen valuta för det.

Fröken Alm stod med hårdt sammanpressade läppar och två brinnande röda fläckar på de infallna kinderna.

— Nej, men bara en kollekt! ville hon ropa — men hon teg, ty orden, som brusade och brände bakom de slutna läpparna, passade ej. Men i de mörka ögonen tindrade en humoristisk glimt och munnens hårda linje delades af ett sorgmodigt löje. Det föreföll henne verkligen lustigt, att hon, som med så djupt socialt intresse och förstående stod här och jonglerade med öfverord, som andra lagt i hennes mun, var samma ytliga, barnsliga lilla flickunge, som nyss fallit i extas öfver ett dussin silkesnäsdukar!

— Men som jag står och försinkar mig! Efter sammanträdet skall jag ju på Hasselbacksmiddag, och i afton på premiärn. Man är jäktad, må fröken tro. — Adjö, adjö, snälla fröken!

En hjärtlig handtryckning, och med ett par dansande steg svepte hon ut ur kammaren, följd af den gamla till tamburdörren. En subtil doft af utsökt parfym dröjde kvar där inne.

Genom sitt fönster såg Margareta Alm en flick af den gamla kyrkogården, där en karl gick och sopade undan det vissnade, bruna löfvet. Hon öppnade rutan och lutade sig ut, hörde rasslet och skyffels gnislande bland de torra löfven. Hvad de en gång varit, tänkte ingen mera på. Det sopades och skyfflades... det rasslade och prasslade: förbrukadt — utslitet — och så i väg med det på sopkärran! Hon log bittert. Hvilken slående illustration till hvad hon nyss fått erfara!

Mellan grafstenarna sprungo några bleka fattigmansbarn och lekte. Vid deras åsyn mildrades Margaretas hårda blick och det bittra draget kring munnen vecknade till melankoli. Barnen, som ingen förskyllan hade i den orättvisa, som vederfors de gamla! Och bakom dessa barn tyckte hon sig se andra myllra fram, tusenden och åter tusenden, och på dem alla hade fattigdomen och nöden satt sitt märke.

Då glömde hon sig själf och sina medyskon, och hon önskade, att det måtte finnas tillräckligt med starka och kärleksfulla armar, som kunde rycka dessa barn bort, inte från lifvets härdande kamp, men från trasor, smuts och svält, från onskams och skamlöshetens rådslag.

Men varm steg också en bön upp ur hennes hjärta, att när en gång deras arbetsdag var ute, samhället måtte värdesätta dem efter det rätta och goda, de velat och handlat, det obemärkta arbete, de ärligt och hederligt utfört, och att de inte, i likhet med henne själf och de otaliga som delade hennes lifsöde, måtte betraktas som den stora allfarvägens sopor. Ty nog måste väl den dag komma, då samhället betalade sin skuld till sina gamla på ett annat sätt än nu.

STEFFEN.

Innan 7 kr. betalas för ett snörlijf, bör ifrån Franska snörlijfssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalmstorg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

alla sorter.
Salamander Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

Den stora Flygveckan.

CEDERSTRÖM.

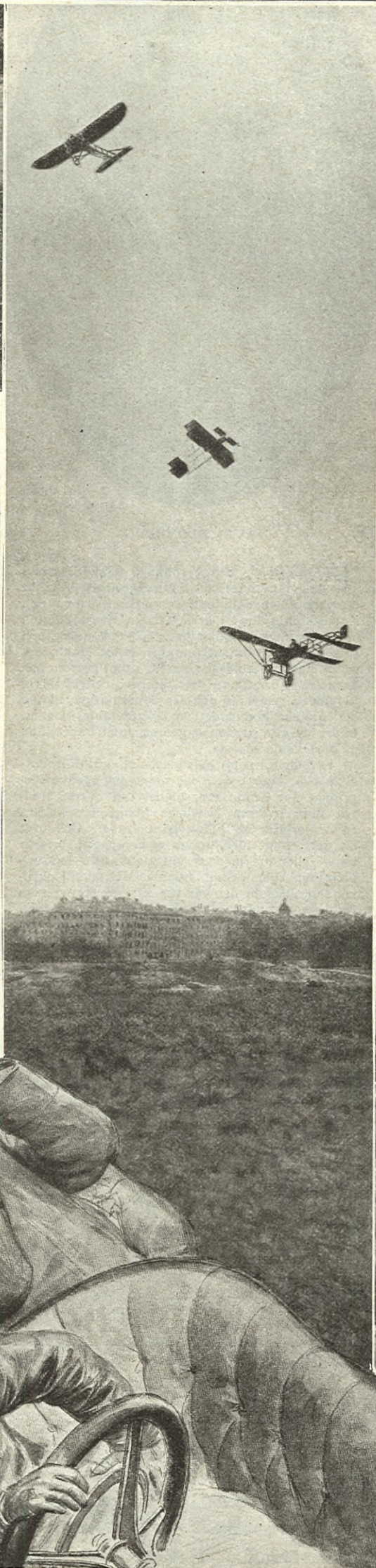
THORUP.

ASK.

NYROP.

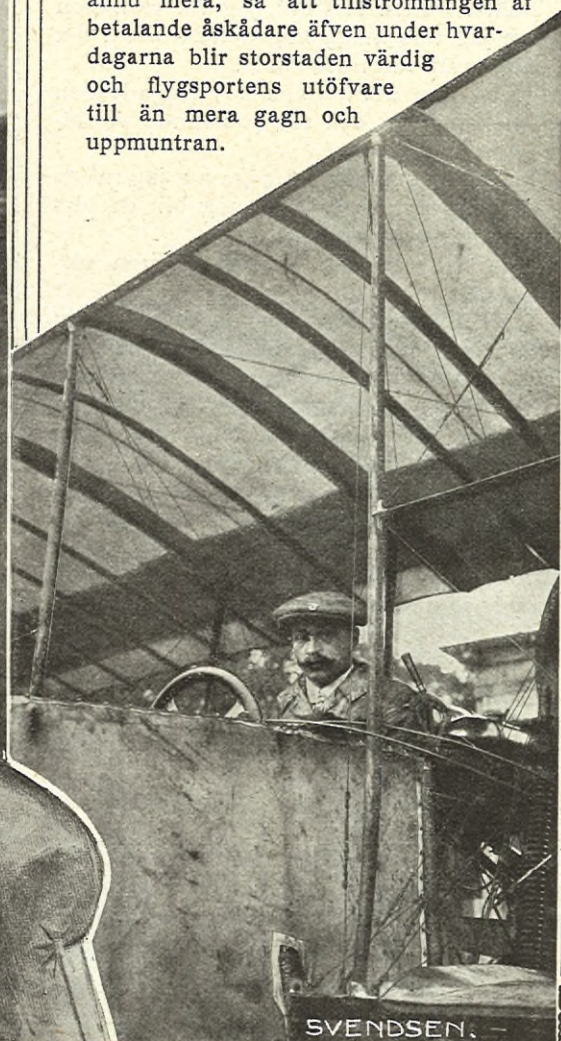
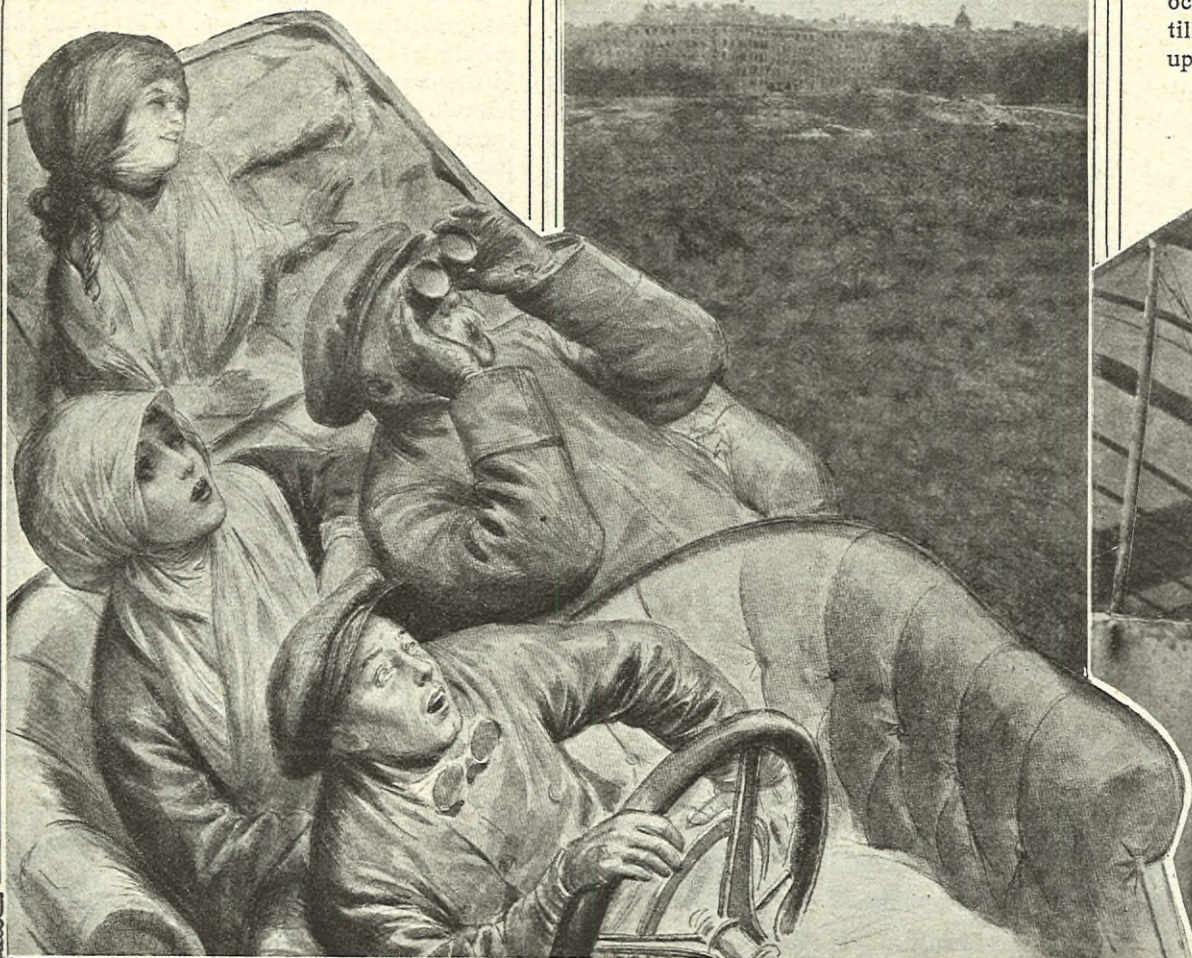
STOCKHOLMS flygvecka är slut och epilogen var glänsande både ur aviatiker- och naturfäringssynpunkt. Längre skall denna solgranna gyllenlöfvade oktobersöndag bevaras i hufvudstadens minne, då Sveriges förste aviatiker för första gången flög in öfver gator, torg och husmassor, betraktad af hundratusendens ögon och för sin vackra flykt hälsad af hurraropen från lika många strupar. Det blef sålunda friherre Cederström beskärmt att eröfra det af Dagens Nyheter utfästa priset för en flygning från Ladugårdsgärdet in öfver Östermalm, vidare utefter segelleden till Blockhusudden och därifrån i en ståtlig kurva öfver Djurgården och tillbaka. Men vi ha också i angenämt minne danskarne Svendsens och Thorups vackra flygningar, af hvilka den sistnämnde väckte uppmärks-

samhet för sina ovanligt eleganta landningar.

Våra luftbilder i dagsnumret visa de tre aviatikerna på en gång i fåglarnas region: öfverst synes friherre Cederström i sin Bil-Bol, längre ned Svendsen med sitt biplan och slutligen Thorup med det svenska Ask-Nyropska monoplanet. Äfven porträtten af de båda flygmaskinkonstruktörerna återfinnas bland våra bilder.

Ja, nu är som sagdt Stockholms första flygvecka till ända och dess eftermäle kan ej bli annat än godt.

När hufvudstadsborna nästa gång — och det torde nog ej dröja så länge, några månader endast — få en flygsäsosong, bör intresset för aviatiken vuxit ännu mera, så att tillströmningen af betalande åskådare äfven under vardagarna blir storstaden värdig och flygsportens utöfvare till än mera gagn och uppmuntran.

SVENDSEN.

A. FAHLCRANTZ: SPÖKSKEPPET.

Från vår höstsalong.

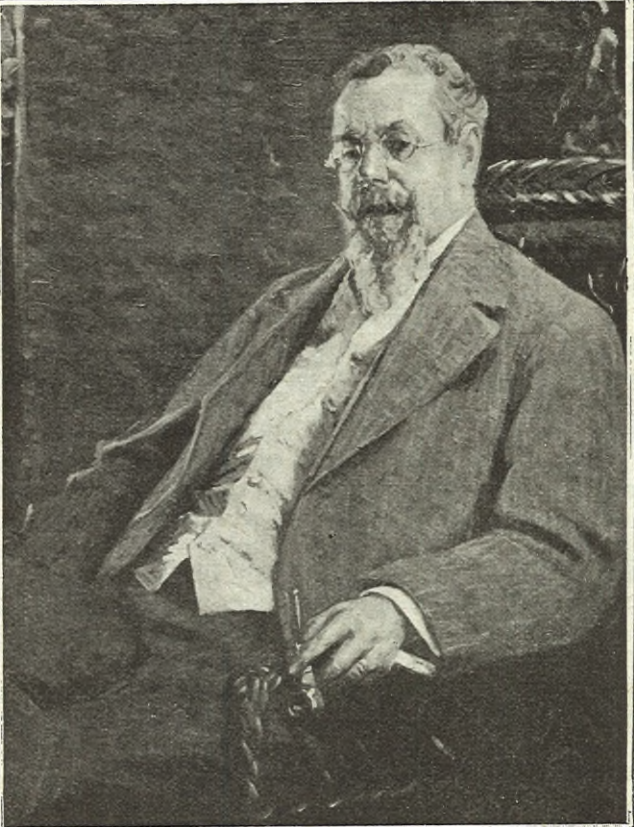

H. MAS-OLE: PORTRÄTT AF FRU G. NORDLING.

1.

DET ÄR ETT verkligt nöje att nu aflägga ett besök — eller hvarför icke flera, ty goda taflor förtjäna att ses om och om igen liksom goda böcker att läsas flera gånger — på Svenska konstnärernas förenings höstutställning i Konstakademien.

Flertalet af de exponerade dukarna präglas af friskhet och förnyring, man spårar föga af det där förkättrade "akademiska", med hvilket intellektuella okvädinsord ju menas benhård slentrian, unken atelierluft och mera sådant. Kunde det för öfrigt ej vara på tiden att nu ge den akademiska riktningens män en annan etikett än den sedan ett kvartssekel slitna och stötta? Om någon etiket-

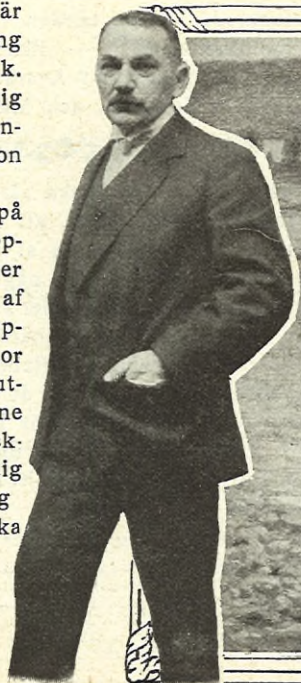

H. MAS-OLE: PORTRÄTT AF PROFESSOR SCHÜCK.

tering öfver hufvud är nödvändig. Ingenting står stilla och de s. k. akademisterna visa sig numera vara väl så avancerade som trots någon "vilde".

Porträttkonsten på denna utställning uppbäres främst af Helmer Mas-Olle, hvars bild af Henrik Schück, Uppsala universitets rector magnificus, ger ett utmärkt prof på denne konstnärns raska utvecklingsgång mot kraftig karaktärsframställning och känslig, men tillika mustfyllt färg.

Ej mindre intresserande är det här likaledes återgifna kvinnopor-

A. SCHULTZBERG: HAFRESKÖRD.

trättet. Med fara att falla för en fräs, som kanske är banal och numera knappast hör hemma i konstterminologien, skulle man vara frestad att kalla bilden talande. Ty detta karaktäristiska kvinnoansikte med de drömmande ögonen och gestaltens prägel af allvarlig mediterande ro förefaller att ha åtskilligt att säga, som konstnären lyckats ge en öfversättning af i färg och linjer.

Erik Lange har ett självporträtt, en bild af helt små dimensioner, men käckt och friskt i hållningen och bra i färgen. Äfven Anders Trulsons porträtt af

Puck. En historia för hundvänner

af Märta Ekhoff.

HAN FÖDDES i Maltfabriken vid hamnen i Visby den 18 maj 1900, och där vistades han sex veckor i skötet af sin familj och blef tillsammans med sina sex syskon strängt uppfostrad och tilltufsad af sin kära mor. Efter den tiden kunde han af agaren presenteras som den envisaste af syskonen. Det var frågan om ett bygge vid Djursholm, en ny stuga, som skulle bli färdig till hösten och till stugan måste höra en hund, envis var ju inte så dumt för en hund, och Puck skulle han heta. "Ja, nu far jag först till Djursholm och ser på stugan, och är jag nöjd med den tar jag hunden, när jag kommer tillbaka." Sagdt och gjordt, nöjd och belåten kom herrn tillbaka, vandrade i väg till fabriken, stoppade Puck under armen och återvände med honom till sin familj. Där blef den lille gynnarn väl mottagen. En liten lurfvig brun och hvit tosing var han, slankig och lekfull och med stora pigga skiftande ögon. Han trakterades första kvällen med goda, feta fårköttbitar och blef så sjuk, att hans nya husbonde måste sitta och hålla honom i knä hela natten. Då grundlades vänskapen mellan Puck och hans "farbror", som han får kalla husbond, och den har sedan blott vuxit och stegrats. "Han är min farbror, och honom följer jag, hvart det bär," säger han med hela sitt lilla jag. Men när det om vintermornarna bär ut på isen, gnäller han varnande, och går ogärna långt ut.

Af hvad ras han är? Ja, han är en *fin* hund, det är allmänna omdömet. Nätt och lätt är han med fina, smidiga rörelser och pigg och slagfärdig. Ni skulle se honom ligga och snappa efter en mygga, eller tugga energiskt på den, då den fastnat i tänderna eller torka sig med tasserna om öron och nos och slicka sig efter ett bad. Ja, han är den allra trefligaste lilla tingest att ruska om och rasa med och slänger ni en bånge — ett bergslagsuttryck, som Puck alltid använder för en stor trädgren — åt honom, sätter han i väg som en pil efter den. Somliga kalla honom rätt hund, andra pincher, vi veta, att han är långhårig engelsk terrier.

Det bästa han vet är morgonpromenaderna näst det kanske att gnaga på ett gammalt ben, som legat på en komposthög, för det måste jag till min sorg tillstå att han älskar. Men han å sin sida står alldeles förstående gent emot våra persikor och meloner och andra läckerheter. Sitt eget päronträd har han visserligen, men inte går det upp mot ett i mänskors tycke illaluktande ben, ånej.

Men när solen skiner och fåglarna kvittra och morgonen står daggfrisk och klar, då hoppar och skuttar han omkring oss och skäller och gnäller och väsnas som en galning tills det äntligen bär i väg, då han löper hit och

konstnären T. Schonberg förtjänar att ihågkommas.

Bland landskapsmålarne möter Axel Fahlcrantz med en hel serie dukar, lyriska, så att säga framdrömda syner af sommarnattens sväfvande töcken öfver stilla vatten med en spöklikt framglidande seglare, af solnedgångar och sällsamma molnbildningar — allt hållet i den mjukaste klärobskyr och med ett lif och en spänstighet i valörerna, som är öfverraskande.

Denne icke längre till åren unge konstnär med sin ständigt vakna blick för konstlivets

dit med viftande öron och dansande steg och hela hans lilla varelse strålar och spritter af innerlig förnöjelse. "Det här är den bästa stunden på dagen. Jag tror inte det finns någon hund på Djursholm, som har så förståndigt husbondfolk som jag." Nej, det tyckte Surre och Murre också, och därför följde de en längre tid med på morgonvandringarna. "Först komma vi förbi tåget," berättar Puck för kamraterna, "och då skall man hållas, tills det är så långt förbi att det inte är farligt att skälla på det." — "Vagnar och bicyklar får man egentligen inte skälla på, men det är oemotståndligt." — "Det göra vi alltid," svarar Surre och Murre i korus. Att hoppa i sjön och simma efter en bånge är alldeles gränslöst roligt, då gnäller han af ifver så ångsligt, som han höll på att slaktas. En dag kom Tim, den vackra röda, skotska fårhunden ned till stranden, och det blef kappsimning efter bångar, men Puck vann alltid, för att Tim är så när-synt, att han såg inte bångarna. Den dagen var Puck så omåttligt stolt och styf i nacken, att det höll honom uppe, trots att han egentligen var ledsen, då han sett, att vi börjat packa och förstod, att vi skulle resa bort, och han inte skulle få följa med. Den dagen vi reste gick han så stilla omkring och såg bara på oss med stora, förstående ögon, och när vi gåfvo oss i väg, gick han in och lade sig i sin korg. Flera dagar var han olycklig, men sedan blef han sig lik igen, berättade de snälla människorna, som flyttade till honom där hemma, och som han med lock och pock tvingade att mot deras vana dricka eftermiddagskaffe hvar dag, så att han skulle få sin vanliga tår.

En gång fick Puck följa med till Visby och mådde rätt illa på båten och var ganska medtagen vid framkomsten. Då båten lade till,

stod gamla stadsbudet Bergström på kajen, iklädd ett par linnebyxor, som skiftade i alla möjliga "naturliga" färger och ropade, intet ondt anande: "Goddag, goddag, herr doktor!" Under tiden hade Puck kilat i land, nosat på Bergströms ben och förnöjd tagit dem för en stubbe. Det var den sommaren Puck vann berömmelse i sin fädernestad. Det gick nämligen ett rykte att tyske kejsaren stannat och sett på honom och sagt åt sina följeslagare: "Det är en liten fin hund."

En riktigt bra bånge, som farbror helst med möda och besvär krånglat till sig, består af en bra stor trädgren med kvistar och bark kvar. Sedan kvistar Puck af bängen och skalar af den och bär ibland hem den, så att gårdskarln lagt upp en liten vedtrafve till Pucks badved, som han själf släpat hem. Han springer alltid en bit undan vägen, då han bearbetar bängen — säkerligen ett minne från hundarnas vilda tid. Rofdjuren springa ju alltid undan med rofvet.

Kammarherre Puck von Rosenbom — så lyder hans fullständiga titel — är som sagdt i allmänhet mycket nöjd med sin farbror, men en tid var det si och så. Farbror tänkte på att gifta om sig och kom dragande med en vildt främmande dam därhemma och släppte henne knappt för en sekund, tycktes timtal rent af glömma bort att han, Puck, fanns till. Först satte han sig att se på paret och gnälla, så hoppade han resolut upp i Tuttets knä, en gammal syster till farbror och hans synnerliga vän, för att inte ha det sämre, han, slutligen hoppade han upp på sin stol vid fönstret och vände föraktfullt ryggen åt oss. "Jag vill inte se på dem, nej, det vill jag inte," kunde man läsa på hans rygg. Understodo vi oss då att skratta åt honom, hvilket tyvärr hände rätt ofta, såg han på oss med en ogillande, stundom svärmodig blick ur de talande ögonen. Att bli utskratad är det pinsammaste han vet, han kan ju inte svara med samma mynt.

Det hände dock, att när hans blifvande "Matte" stod framme vid fönstret, kom han och hoppade upp på henne bakifrån, och närmade sig så på flera sätt försiktigt och obemärkt till större förtrolighet och vänskap. När hon först inträdde i sina matmorsbestyr, följde han henne från vinden till källaren, visserligen med ett ursäktande viftande på svansen, men fast besluten att bevaka alla hennes göranden och låtanden. Emellertid tyckte Matte att han kunde hålla sig utanför handkammaren och körde ut honom därifrån med en dask, men då blef Puck arg och bet till i Mattes blusärm, som fastnade i hans tänder. "Köra ut mig ur min handkammare," — lika onda båda två stodo de där midt emot hvarandra, tills Puck lomade af in i sin korg, och Matte tog till andra göro-

växlingar, sin friska alstringslust och sin förmåga att följa med, att icke bli gammalmodig, utan att likväl pruta af på sin egenart, är väl ett vittnesbörd om något på en akademiker, som icke försumpat eller står främmande för tiden.

Ett gediget konstnärstemperament möta vi äfven i Anshelm Schultzberg, hvars tafla "Hafreskörd" gläder genom den kärleksfulla iakttagelsen och penselföringens kraft.

Vi återkomma i ett följande nummer till ett fortsatt omnämnande, hvartill skola fogas ännu några reproduktioner.

E. H.

LÄS!

Några äldre årgångar realiserar till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892 2:—
 Idun 1893 (nr 1 felas) 2:—
 Idun 1895 (utan julnummer) 2:—
 Idun 1904 (med julnummer) 4:—
 Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas) 4:50
 Idun 1907 (med julnummer) 5:—

Idun 1908 (med julnummer) 5:50
 Idun 1909 (med julnummer) 6:—
 Iduns julnummer 1894 0:20
 Iduns julnummer 1898 0:20
 Iduns julnummer 1905 0:50
 Barngarderoben 1905, komplett 2:—

LÄS!

mål. På kvällen kom dock Puck fram och tittade under lugg och hoppade upp med båda framtassarna på Matte och sade: "Förlåt, jag skall aldrig bli ond på Matte mera, bara Matte vill klappa mig och bli god på mig igen." Och så ruskade han på sig som alltid efter sen han fått bannor till tecken, att det obehagliga är öfver, och så var det bra igen.

Han är mycket smeksam och känner sig riktigt olycklig, om vi äro ledsna på honom. Han kommer gärna och buffar med sin lilla nos i handen för att man skall smeka honom, och vill han vara mycket vänlig ger han vänster tass — omöjligt att få honom att räcka fram den högra. Förfärligt skönt är det att ligga på släpande kjolar, helst af siden eller fint tyg, som han kan dra ner åt sig så sakta allt mer och mer af. Det är emellertid ingen god vana, som han ofta blir åthutad för. I synnerhet tycka främmande damer naturligt nog att en sådan vänlighet börjar i galen ända.

Till lifvets besvärigheter hör att bli badad af tvätt-Anna, där nere vid pannmuren i tvättstugan. Men det är oundvikligt och därför går han godvilligt, fast gnällande utför källartrappan. Att klippas på vårarna är också odrägligt, fast det är skönt, när det väl är gjordt. "Tur när man får tag i en barberare, som i våras," förklarar Puck, "och det en, som hade respekt för mig. Jag behöfde bara vända på hufvudet, så släppte han mig, och ändå blef jag riktigt konstklippt." Efteråt ser han så smal och lustig ut, att man knappt kan känna igen honom.

Hans små finter som att gömma sig för Matte, som inte tycker om tiggeri, när farbror ger honom en smakbit på kvällarna, eller att försöka göra sig oemotståndlig med att sakta lägga nosen i knät under bordet, då det är plättar till middagen eller sitta framför Matte och bara titta tills han får sin lilla tår af middagskaffet eller komma fram och hälsa godmorgon på Tatte vid sängkanten och bedja att få sin stol flyttad i solstrimman med mera sådant, vill jag ej trötta läsaren med. Men hvem vill påstå att han inte är klok, tänk, en dag ställde han sig framför vattenledningen en trappa upp och viftade på svansen. Det dröjde en stund innan vi begrepu hvad han ville, han har nämligen sina vattenskålar på två ställen i nedre våningen och har aldrig förr fått vatten där direkt. "Det kommer vatten ur den där pipen, det har jag sett, och då tycker jag det är onödigt att gå utför trappan och krafsa mig in genom en massa dörrar. Hvad ni ä dumma, som inte förstå det." Då vi ett par gånger förgäfvos öppnat dörren där alldeles bredvid, förstodo vi honom till sist, och då blef han mycket tacksam.

Puck har fullt upp att göra hela dagen, postbud och bodbud skola skällas ned grundligt, och skulle han händelsevis ej sett postbudet, utan finner tidningen inlagd, skäller han på den. Ett litet uppfriskande slagsmål måste man ha då och då, fast det händer man blir biten och får omslag om öron eller hals, hvilket också är rätt intressant. "Det känns så ljust att bli vårdad och omlindad." — "Får man ena benet omlindadt går det ju an att hoppa på tre, fast det är svårt nog i trappor, och människorna skratta så nedrigt åt'en."

Ja, sådan är han och så sitter han på öfversta trappsteget utanför stugan med tassarna på det inunder och iakttar hvad som tilldrar sig på vägen. En vän till familjen, som skulle ut till middagen, sade: "Ni behöfver ej möta mig, jag vet det är en hvit villa med en lurfvig hund på trappan."

Idun

Solhagen

ett hvilohem för lärarinnor.

FRIHERRE
EM. CEDER-
STRÖM.

ARKITEKT
KARIN KUM-
LIEN.

ÄNDTLIGEN börja vi lära oss det: att läkedom för svaga krafter och tröttrade sinnen bjudes oss i Guds sköna natur, i rena vindar, i flödande solsken med lifvande färgspel och muntrande kvitter i hult och hagar. Men med ljudlös ro, som förlöser från stads-lifvets och bestyrens jäkt. Hvad skulle man bättre unna en själförsörjande kvinna, som månad efter månad arbetar med spända nerver och kanske under tryckta ekonomiska villkor, oftast i saknad af hemmets trefnad och omhuldande? Tänk om det för sådana kunde beredas en egen landtlig tillflykt att där vinna hvila och vederkvickelse! Ville någon taga första steget för ett sådant ändamål? I vårt fagra fosterland finnes en rikedom af natursköna platser och å många af dessa uppstå nu rekreationshem och pensionat. Utan tvifvel bereda dessa goda tillfällen för många att hämta ny spännkraft till lifvets uppgifter. Men bättre är dock att äga rätt till kostnadsfritt uppehåll i ett landtligt hem, att där omsvepas af hemkänsla, ja, att äga del i det lilla hemmet och kalla det sitt.

Den tanken har med Solhagen fått sitt första förverkligande. Åran af detta människovänliga föregångsverk tillkommer i första hand ägaren af det gamla natursköna Mälargodset Krusenberg, friherre Em. Cederström, som hösten 1906 till Uppsala h. elementarläroverk och gymnasium för flickor donerade en byggnadstomt å sitt villaområde, Ektagarna, till ett hvilohem för läroverkets lärarinnor.

Nog syntes det i början erbjuda öfverkomliga svårigheter att förläna realitet åt ett hägrande luftslott. Men Topelius har rätt, då han säger: "Goda tankar kunna aldrig dö." Och denna dog inte heller; den bars upp och dallrade vidare och silade sig in både uppåt och utåt. Läroverkets styrelse anslog till företaget en betydande grundplåt, 1,650 kr., som för åtskilliga år sedan blifvit läroverket förärade af godsägare A. Liljedahl. Denna grundplåt ökades afsevärdt genom en större gåfva af läroverkets inspektor, jur. dr docent Elsa Eschelsson. Snart därefter fick byggnadsfonden af h. maj:t änkedrottningen mottaga ett bidrag af 500 kr. Gång efter annan inflöto nu penninggåfvor, än af en styrelsemedlem, än af en f. d. lärjunge. Uppmuntrande och hjärtevärmande kommo de från skilda, stundom rätt oväntade håll. Af fyra för saken varmt intresserade

damer sändes meddelanden om företaget till ett stort antal f. d. elever vid läroverket och saken möttes därvid af så stor offervillighet, att en summa, något öfverstigande 2,300 kr., kunde läggas till byggnadsfonden. Det sista kraftiga bidraget, som väsentligt förde planen framåt mot sitt förverkligande, lämnades af en välgörarinna, som därvid hade fäst två villkor: att för läroverkets n. v. föreståndarinna skulle reserveras ett rum i hvilohemmet samt att byggnadet skulle börja under sommaren 1910. Med ifver och glädje greps nu verket an. Ritning skänktes af en kvinnlig arkitekt, fröken Karin Kumlien, som löst sin uppgift på ett särdeles lyckligt sätt. I den lilla byggnaden i svensk herrgårdsstil förenas hemtrefnad med nyare tiders fordringar på bekvämlighet. De fem sofrummen en trappa upp hafva skilda ingångar från den ljusa öfre hallen, som utfylles med en stor balkong öfver verandan. Nedre våningen inrymmer hall, föreståndarinns rum, samlingsrum (som tillika är matsal), serveringsrum (med utmärkt inredning), ett ljust och rymligt kök, skafferi samt jungfrukammare. En rymlig veranda vid hufvudingången samt en loggia åt söder erbjuda omväxlande hviloplatsar med vackra utsikter. Läget är i en härlig park med sekelgamla ekar och lönnar intill glittrande Mälärvikar.

Med tacksamhet och glädje har det nu tagits i besittning och bruk af lärarinnorna, som under sommaren förberedt hemmets möblering, hvartill de äfven mottagit vänliga gåfvor af penningar eller möbler och husgeråd.

Heder åt en hvar, som i någon mån bidragit till det vackra hemmets danande! Deras belöning är i första hand medvetandet att hafva beredt hjälp och glädje. Kanske hafva de också banat väg för dylika företag på andra orter, så att Solhagen blir, ehuru det första, dock ej det enda själfägande hvilohemmet för lärarinnor. A. S.

Riddarpojkaernes sång,

Johan Nordlings dikt, i tonsättning af *Richard Norén*, finnes fortfarande att tillgå å Iduns expedition, Mästern Samuelsgatan 43, Stockholm, till ett pris af 2 öre pr styck, då minst 50 ex. rekvireras.

Uppgif lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur

fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjöldmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Norrandsgatan 16, Stockholm,

Mönsteraffären "Chic".

Spådomen.

(Forts.)

STINA LÖWEN skrattade och de gingo nedåt allén igen, men när de vändt och ånyo kommo midt för flickorna, hördes Stina halfhögt berätta något: — "och kan du tänka dig, jag kommer till henne på förmiddagsvisit, då sitter hon och hennes sällskapsdam, fröken Uhlefoot, du vet, och hålla på att väga upp ull, och just som jag kommer i dörren slår hon handen i bordet och säger: 'Ta mig böfveln, min fröken, om hon inte stulit en halfmark!' men då reste sig fröken Uhlefoot och sa: 'Ta mig tusan, min nådigaste grefvinna, om jag rört det allra minsta!' —

De förlofvade skrattade och lutade hufvudena tillsammans, men nu råkade Stina få syn på flickorna på bänken. — "Bevare mig, Hedvig Sofia, sitter du där! Gå genast upp till mamma, hon har frågat efter dig."

De följdes nu åt allesammans upp på verandan för att hälsa på grefvinnan P****, och gingo sedan in i salongen för att se på dansen.

Som det var mycket varmt och professorn ej alldeles gillade dans för herrgästerna, var det egentligen denna kväll ingen bal, utan man dansade endast då och då en dans och promenerade dessemellan parvis på verandorna eller i den vackra parken.

Hedvig Sofia blef snart lämnad ensam af sitt sällskap. Hon kröp in i en vrå, helt nöjd öfver att få vara i fred, och började intresserad betrakta de dansande, af hvilka hon kände de allra flesta. När dansen var slut, blef salen i det närmaste tom, och Hedvig Sofia ämnade just gå ut för att söka få reda på Ernestine von Lancken, då hon såg sin far åtföljd af en lång, mörk herre, komma emot henne.

Hedvig Sofia visste mycket väl hvem den främmande var, ty hela Ramlösa talade om honom. Han var fransman, hette baron de la Tour och det hviskades att han varit med i en komplott för att befria Napoleon från S:t Helena, hvilken troligen skulle lyckats, om ej döden i stället kommit till den fångne kejsaren; detta eller något annat politiskt var det emellertid, som låtit honom lämna sitt sköna Frankrike och söka gästfrihet så här högt uppe i Norden, och detta, i förening med hans vackra, eleganta yttre och vinnande uppträdande, lånade hans person en viss romantisk nimbus, som tilltalade männen och bedårade kvinnorna.

Hedvig Sofia hade också beundrat honom, så att säga på afstånd, men när han nu bugande stod framför henne och fadern, klappande henne på hufvudet, presenterade: "min yngsta dotter, herr baron!" — då kände hon sig så förlägen och hjärtängslig, att hon helst velat krypa genom väggen om detta endast gått för sig. Som det nu var fick hon i stället göra sin bästa nigning och tacksamt svara ja, då baronen bjöd upp henne till en vals.

"Ja, det var ju mamma vi sökte — baron är så god och önskar bli föreställd för gref-

På hundratiöårsdagen af Pehr Wieselgrens födelse aftäcktes framför Domkyrkan i Göteborg högtidligen ofvan afbildade byst af den store nykterhetskämpen och folkuppfostraren. Olga Rinman foto.

vinnan, men på det här sättet fick ju du dig en dans, min pulla! det är visst den första i kväll!" sade grefven med faderlig ovetenhet om hur grymt han med sina välmenande ord ökade lilla Hedvig Sofias förlägenhet.

Lyckligtvis spelade nu musiken upp och de dansade ut. Baron de la Tour valsade utmärkt och Hedvig Sofias naturliga grace hjälpte henne, så att själfva dansen gick bättre än hon vågat hoppas, men när man sedan skulle börja konversera, gick det rent sönder: trots hennes kavaljers bemödanden att få ett samtal i gång kunde hon knappt svara annat än ja och nej, och kände till slut att tårarna ej voro långt borta. Det blef till sist en lång paus, som slutligen bröts af baronen med en fråga om hennes förnamn. Hedvig Sofia såg upp, tyckte sig märka en liten retsam glimt i sin kavaljers ögon och fick brådtom att titta ned igen. —

"Jo, jag-jag het-het-heter Hed-ed-vig Sof-Sof-fia —" — stamningen var i full gång, hon kände det rycka och arbeta i musklerna, tungan rörde sig krampaktigt och hon kippade efter luft; stora, klara tårar darrade i ögonfransarna och hon hängde med hufvudet.

"Jaså, fröken heter Hedvig. Det är ett vackert nordiskt namn, klangfullt och stolt; jag har hört att det betyder 'segrerska'." Rosten ljöd

Svensk jul.

Ett kapitel om julförberedelser och julfirande.

DECEMBERS PRISÄMNE är, som sig bör, ägnadt julen, ett gammalt, men likafullt alltid nytt ämne, hvilket aldrig upphör att inspirera till utläggningar och betraktelser. Också äro vi öfvertygade att vår läsekrets skall visa sitt intresse genom ett lifligt deltagande. Täflingsartikel, som icke gärna i längd bör öfverskrida 4 Idunsspalter, insändes till *Iduns redaktion, Stockholm, senast den 31 oktober* och förses med påskrift: "*Iduns artikkeltäfling*". För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns decembernummer.

Stockholm den 1 oktober 1910.

Redaktionen af Idun.

En sannsaga från våra mormödrars ungdom.

Af Hedvig Billing.

så vänlig och mild, och när Hedvig Sofia helt förvånad såg upp, möttes hon af en god, stadig blick, i hvilken det fanns hvarken löje eller ömkan, endast ett uppmuntlande deltagande. Han hade inte skrattat åt hennes stamning som andra ofta brukade göra, han förstod att hon led af sitt lyte och fin-känsligt hade han velat hjälpa henne öfver det värsta.

Hedvig Sofia kände en varm våg af tacksamhet, af beundran, af tillgifvenhet rent af, stiga upp inom sig, förlägenheten för-

svann, hennes tunga löstes och hon drog ett djupt befriande andetag. — "Tack, baron, för att inte baron skrattade! — jo, nu kan jag tala igen, det är bara ibland, när jag blir förlägen som jag stammar," — hon såg frimodigt på honom med sina bruna ögon, som sågo dubbelt klara ut efter tårarna, sinnesrörelsen hade gifvit henne stark färg och tänderna lyste hvita mot de röda läpparna — baron de la Tour tyckte hon var riktigt söt.

"Det där går bort, när fröken blir litet äldre," sade han vänligt tröstande, "det kanske kom på för vi valsade för häftigt. Men vi kan ju sitta stilla och prata i stället. — Hur tycker fröken om Ramlösa?"

"Jag tycker inte om det alls här," sade Hedvig Sofia helt uppriktigt, "jag tycker det är mycket roligare i Alingsås." — Och efter som hennes tungas band nu var löst och baronen visade sig vilja lyssna, och förresten var den snällaste herre hon i sin lefnad råkat, med undantag kanske af pappa och sväger Ramclou, så började Hedvig Sofia att helt öppenhjärtigt berätta om hemlifvet i hennes älskade Alingsås, om systrarna och bröderna, om de franska lektionerna, om grand'mères tébjudningar och grefvinnan P****s stora kalaser. Hon rörde ihop allt möjligt, men hon var därunder så lustig och söt och kvick, att baron de la Tour, som i början, utan bitanke på eget nöje, med en god mans välvilja för ett bedröfvadt barn sökt få henne glad igen, slutade med att finna sig verkligt road.

"Hon blir en gång lika kvick och lika vacker som comtesse Stina," tänkte han, "och hon blir mycket godmodigare; det finns ingen elakhet, endast espri och espièglèrie i hennes ganska skarpsynta iakttagelser."

När dansen var slut, bjöd han henne armen för att föra henne till modern, men verandahörnet, där grefvinnan förut suttit, var nu tomt. Baron de la Tour stannade och såg sig ikring. — "Grefvinnan tycks ha ändrat plats — men där nere i allén ser jag fröken Stina; kanske fröken önskar jag följer fröken dit?"

Hedvig Sofia såg upp — skrattglittret satt henne ännu i ögonen och hon kände sig ej längre blyg för sin ståtliga kavaljer. — "Tack, baron, men jag tror jag stannar här!"

(Forts.)

Från scenen och estraden

JOSEF KAINZ.

OPERAN har alldeles påtagligt fått luft under vingarna denna höst; liksom Cederströms Blériot-plan gör den start på start — jag ber om tillgift att jag hämtar bilder från den aeronautiska världen, men det ligger i luften — och stiger, buren af konstnärlig styrka och publikgunst, till en betydlig höjd. Nu finns det naturligtvis gamla bitvargar och afundsmän, som icke kunna se sångens vackra svan simma i det blå utan att börja skria: det där går inte länge, snart faller han pladask till marken och det är lagom åt den gynnaren... Men icke förty svärfvar han vidare med kraftiga vingslag, obekymrad om de små stinkbomber, som kastas efter honom.

Efter framgången med den nyuppsatta "Romeo och Julia" har följt "Faust", också i ny dekorativ skrud af stor stämmings- och stilverkan och med herr Kirchner i titelrollen. Partiet är betydligt svagare än Romeos och tycktes ej heller intressera sångaren på samma sätt. En lätt indisposition på premiäraftonen bidrog väl också till att prestationen stundom blef något matt. Men i vissa moment betog rösten med sin ungdomliga friskhet och charm, och när den, som i trädgårdsscenen, åtföljdes af fröken Linnanders varma, mjukt klingande sånginsatser i Margaretas roll, förenade sig de båda rösterna till en rik vokal effekt. Dramatiskt verkar fröken L. ännu som ett oskrivet blad. Herr Wallgrens Mefistofeles var präktig som tillföre, och Valentin sjöngs bredt och kraftigt af hr Herou. Äfven nu beredde kören stort nöje genom sin friska, rena sång och dramatiska rörelserikedom, och orkestern var idel eld och spänstighet under kapellmästare Vogheras liffulla taktstaf.

Tre konserterande artister ha under loppet af en vecka gästade Stockholm. Violinisten Carl Nordberger förtjänade i allo det sympatiska mottagande han fick. Han behandlar sitt instrument med den begåfvade musikerns temperament och tekniska styrka, äfven om han ännu har åtskilligt att inhämta, innan hans konst kan förklaras fullt mogen.

Efter honom följde tenorsångaren Ludwig Hess, föregången af ett stort konstnärstrykte. Men vi ha haft Wüllner, hvars dramatiska föredragskonst — låt vara att den stundom slog öfver i det affekterade — dock stod på ett betydligt högre, noblare plan. Dit när ej Hess. Skall han tagas på allvar, och med mindre får det väl icke gå, måste han anses som ett beklagansvärdt offer för en sångkonst, som totalt råkat på afvägar i sin sträfvan att ge något nytt och uppseendeväckande.

Pianisten Gottfried Galston kan däremot berömma sig af att vara en artist af betydelse. Hans spel tjusar genom uppfattningens djup och värme, liksom ock genom glansen i själfva föredraget. Han spelade särskildt Bach och Liszt med ett särhållande af de olika stilarna, som endast är den verkliga konstnären beskärdt.

Så till operettens lätta musa! Hur välkommen hon är i denna danssalongernas och biografernas stad syns bäst af lifvet utanför Oscars-teatern en premiärkväll. Ett kaos af bildroskor, spårvagnar och fotgängare, som äro nära att förgöra hvarandra, en enda allt uppslukande önskan hos Stockholms jeunesse dorée, där den armbågar sig fram mot afklädningsdiskarna, att Emma Meissner hela kvällen måtte dansa two step med Ringvall, att Barcklind måtte vara skön som en gud och Inga Berentz pikant som en parisermidniete.

"Prinsen af Pilsen" motsvarade tyvärr helt svagt förhoppningarna på en rolig operett. Artisterna gjorde sitt bästa, men hvad hjälper det, när librettoförfattaren saknar idéer och kvickhet och musiken ända till leda flyter fram i nötta fåror. Arma teaterdirektion, din ställning är ibland pinsammare än S:t Laurentius' på halstret! —

Reprisen af Henrik Ibsens lustspel "De ungas förbund" på Svenska teatern blef en betydande konstnärlig framgång. Det kvicka stycket med sin obarmhärtiga hudflängning af den politiske lycksökaren, här förkroppsligad i Stensgaards stortaliga, inställsamma och hållningslösa person, har ingenting förlorat af sin skärpa och sitt mefistofeliska löje.

Herr Wingårds Stensgaardsprestation var ett mycket vederhäftigt arbete af den unge konstnären, där återfanns uppstylningen, svadan, ledlösheten, egoismen och den futtiga ärelystnaden — just det, som bildar stommen i människan Stensgaard. Af den alkoholindränkta Aslaksen och den gallsprängde Daniel Hejre hade hr Svennberg och Bäckström skapat ett par fulländadt karaktäristiska gestalter. Hr Klintbergs kammarherre Brattsberg, hr Arehns Monsen, hr G. Ranfts Lundestad böra också nämnas med erkännande, likaså fru Molanders madam Rundholmen.

Hr Wallén som löjtnant Silfverspets i Algot Sandbergs "Småstadsfolk" på Folkteatern. A. Blomberg foto.

TULLIO VOGHERA.

En afton på Intima teatern, då programmet upptar Maurice Maeterlincks djupt psykologiska kammerspel "Den objudna gästen", är liktydigt med en stunds scenisk konstnjutning, som det vore förmånligt att råka ut för litet oftare. Den själfulle förklararen af biets lif samt växternas doft- och färgmusik ger här inom ramen af en familjeinteriör en framställning af dödsångestens inflytande på de olika människöldrarna. Beundransvärdt fina och enkla äro de medel, genom hvilka skalden åstadkommit den gripande stämningen, den ångestens mollmelodi, som i olika utvinkningar genomdallrar dessa människosjälur.

Intima teatern hedrade sig också beträffande framställningen af det egenartade stycket, om man fränser, att hr Falck i morfaderns roll behandlade de visionära replikerna något hårdt och fantasilöst.

"Fars pengar" och "Småstadsfolk", Södra och Folkteaternas nuvarande program, tillhöra folklustspelets område. "Fars pengar" har till författare den spirituella danske litteraturressayisten Poul Levin, hvarför man själfallet väntar sig något utmärkt. Stycket har också påtagliga förtjänster i figurteckningen, men fabeln skadas här och där af onatur och tyngande longörer. Spelet vacklade mellan fars och skådespel. Med erkännande kunna dock nämnas fröken Hellström, hr Råfelt, fru Lithman och hr Sonnander. "Småstadsfolk" af Algot Sandberg har det groft tillyxade folklustspelets struktur, men där finns slagfärdighet i repliken och en allas intresse väckande lustspelsfigur, en beskedlig och naiv småstadslöjtnant, som i hr Walléns händer är oemotståndligt roande. På den rollen och den skådespelaren går stycket tvifvelsutan en lycklig framtid till mötes.

Med Josef Kainz, som nyligen afled i Wien, bortgick en af samtidens störste inom modern skådespelarkonst. Hans mycket skiftande scenbana började i Wien, där han debuterade på en liten förstadsteater 1873, så kom han till de berömda Meiningarna, därefter till München och Berlin, i hvilken sistnämnda stad hans konstnärliga storhet blef fullt uppenbar. Sedan 1899 har han tillhört Wiens Burgteater.

Han har utöfvat ett ofantligt inflytande på tysk skådespelarkonst, hans spel var fullt af stormande kraft, af lif och eld, och hans röst var mäktig den rikaste nyansering. Hans repertoar omfattade så godt som dramatiken alla former från det stora klassiska dramat till nutidens moderna psykologiska skådespel och komedier.

ARIEL.

